

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä: Mäki, J. & Viitala, T. (2018). Hyvät käytännöt. Teoksessa Tuomi, J. (toim.) Työhyvinvoinnin hyviä käytäntöjä. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja B. Raportteja 107, 10-12.

URL:

<http://julkaisut.tamk.fi/PDF-tiedostot-web/B/107-Tyohyvinvoinnin-hyvia-kaytantoja.pdf>

2 Hyvät käytännöt

Johanna Mäki ja Tuula Viitala

2.1 Hyvän käytännön määritelmä

YKSISELITTEISTÄ HYVÄN käytännön määritelmää ei ole olemassa ja sen vuoksi hyvä käytäntö voidaan ymmärtää eri tavoin (Aro, Kuoppala & Mäntyneva 2004, 9; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016a). Hyvä käytäntö käsitteenä on lähtöisin liiketalouden paras käytäntö (best practice) -käsitteestä. Hyvä käytäntö ja paras käytäntö käsitteitä ei voida erottaa toisistaan, koska kyseessä on samankaltaiset ilmiöt, joiden perusoletuksena on sama ajattelumalli, mutta niillä kuvataan hieman eri ilmiöitä. (Henttonen 2002, 14.)

Hyvät käytännöt voivat olla toimintatapoja, -malleja, interventioita tai työmenetelmiä. Yhtenäistä hyvälle käytännölle on, että ne tekevät työstä sujuvampaa, hyödyllisempää ja mielekkäämpää. (Korhonen ym. 2007, 44; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016a.) Hyvät käytännöt liittyvät toimintaympäristöönsä ja toisiin käytäntöihin, ja näin muodostavat käytäntöverkostoja, jossa käytännöt muokkaavat toinen toistaan. Hyvän käytännön tunnuspiirteinä voidaan nähdä muun muassa toimivuus, vaikuttavuus, asiakkaalle hyvän tuottaminen, eettinen hyväksyttävyys, taloudellisuus sekä yleistettävyyden. Monesti hyvissä käytännöissä on kyse työntekijöille kertyneestä hiljaisesta tiedosta. Hyvä käytäntö voi olla muun muassa asiakasmenetelmä tai muun työn menetelmä, työn organisointiin liittyvä käytäntö, hankkeen aihepiiriin liittyvä prosessi tai tuotekehityksen tulos. Hyvä käytäntö voi olla laajempi kokonaisuus tai jokin pienempi asia. Joskus hyvä käytäntö on niin itsestään selvä ja arkipäiväinen asia, ettei sitä ymmärretä pitää edes hyvänä käytäntönä. (Aro ym. 2004, 17–18; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016a.)

EU:n sisäisessä keskustelussa käytetään paljon käsitettä hyvät käytännöt, esimerkiksi onnistuneiden hankkeiden toimintamalleja kehitettäessä ja tuloksia kuvatessa. Euroopan sosiaalirahasto (ESR) määrittelee projekteissaan hyvän käytännön uudenlaiseksi toimintavaksi tai menetelmäksi, joka

on projektissa kehitetty ja toimivaksi osoittautunut. (Korhonen ym. 2007, 44). Lisäksi ESR:n määrittelyssä tilannesidonnaisuus ja joustavuus kuvaavat hyvän käytännön käsitettä. Yksi käsitteen perusajatus liittyy vertailtavuuteen; hyvästä, paremmasta tai parhaasta käytännöstä puhuttaessa on huomioitava, että siihen liittyy aina vertaaminen muihin olemassa oleviin käytäntöihin. (Aro ym. 2004, 10.) Työterveyteen ja työturvallisuuteen liittyvä hyvä käytäntö voi olla kokemukseen perustuva toimintatapa, jota voidaan käyttää soveltaen erilaisissa toimintaympäristöissä (Työhyvinvointi-foorumi 2009).

2.2 Hyvän käytännön tunnistaminen ja levittäminen

Hyvä käytäntö tulee voida tunnistaa, arvioida, tiivistää sekä siirtää, mutta tunnistamisesta levittämiseen ja yleistymiseen on pitkä matka (Aro ym. 2004, 10; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016a). Hyvä käytäntö voidaan tunnistaa usealla tavalla, kuten esimerkiksi työntekijän tunnistuksen, lähdemateriaalin tai saadun palautteen perusteella. Lisäksi työkierto, perehdytys, ja ryhmätyö saattavat tuoda esiin hyviä käytäntöjä. Apuna hyvän käytännön tunnistamisessa voidaan käyttää myös seuraavia kysymyksiä: mikä toimii, miten toimii ja mikä on hyöty eri tahoille. (Aro ym. 2004, 25–26; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2015.)

Hyviä käytäntöjä voidaan levittää kolmella tavalla: itsepalveluna, joka tarkoittaa hyvien käytäntöjen tietokantoja internetissä, tietopalvelun avulla, joka tietokannan lisäksi tarjoaa myös neuvontaa ja kolmantena aktiivinen ja avustettu levittäminen, joka tarkoittaa toimijoiden antamaa avustamista, konsultointia sekä ohjausta ym. Hyvän käytännön julkaiseminen julkisessa verkkopalvelussa vaatii vähiten resursseja, mutta on tehottomin, koska tietokannoista voi olla hankala löytää tietoa, jota tarvitsee. Avustettu levittäminen on taas tehokkain, mutta vaatii eniten resursseja ja aktiivisuutta. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016b.) Hyviä väyliä hyvien käytäntöjen tunnistamiseen sekä levittämiseen ovat muun muassa erilaiset seminaarit ja hankefoorimit, koulutustilaisuudet, yritysvalmennukset ja -vierailut (Aro ym. 2004, 31, 52, 54; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016b).

Hyvien ja lupaavien käytäntöjen hyödyntäminen on hyvin keskeinen osa esimerkiksi Euroopan sosiaalirahaston hanketoimintaa ja hyviä

käytäntöjä syntyy melkein kaikissa hankkeissa. Hyvien käytäntöjen dokumentointi on tärkeää. (Aro ym. 2004, 5, 28.) Hyvien käytäntöjen levittämiseen jokainen voi osallistua. Yksinkertaiseltakin tuntuvia hyviä käytäntöjä kannattaa jakaa muiden tietoisuuteen, koska tiedon ja hyvien käytäntöjen vaihto edistää terveyttä sekä turvallisuutta työssä. (Työhyvinvointifoorumi 2009.)

Lähteet

Aro, T., Kuoppala, M. & Mäntyneva, P. 2004. Hyvästä paras. Jaettu kehittämisvastuu ESR-projekteissa. Hyvät käytännöt -käsikirja. Helsinki: Työministeriö.

Henttonen, E. 2002. Osaamisen kehittäminen pk-yrityksissä. ESR-projektien hyvät käytännöt. ESR Hyvät käytännöt -sarja. Helsinki: Työministeriö.

Korhonen, S., Julkunen, I., Karjalainen, P., Muuri, A. & Seppänen-Järvelä, R. 2007. Arviointi ja hyvät käytännöt sosiaalipalveluissa. Asiantuntijoiden pohdintoja tulevasta. Stakesin raportteja 16/2007. Helsinki: Stakes.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2015. Tunnista. Päivitetty 29.12.2015. Luettu 31.7.17. <https://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/hankkeet-ja-ohjelmat/sokra/arviointi/hyvat-kaytan-not/tunnista>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2016a. Hyvät käytännöt. Päivitetty 7.1.16. Luettu 17.7.17. <https://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/hankkeet-ja-ohjelmat/sokra/arviointi/hyvat-kaytan-not>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2016b. Levitä. Päivitetty 7.1.2016. Luettu 31.7.17. <https://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/hankkeet-ja-ohjelmat/sokra/arviointi/hyvat-kaytan-not/siirra>

Työhyvinvointifoorumi. 2009. Työhyvinvointi vahvuudeksi – toimintaa ja osallistumismahdollisuuksia. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki: Yliopistopaino.

